

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นวนิยายเป็นงานเขียนที่ได้รับความนิยมจากกลุ่มผู้อ่านในปัจจุบันเป็นอย่างมาก อันเป็นสาเหตุที่ทำให้มีนักเขียนนวนิยายรุ่นใหม่เกิดขึ้นอยู่เสมอ แต่การที่นักเขียนนวนิยายจะประสบความสำเร็จและได้รับการต้อนรับจากผู้อ่านอย่างต่อเนื่องนั้นไม่ใช่เรื่องง่าย นักเขียนจะต้องมีความสามารถในการเขียน อีกทั้งยังต้องมีความวิริยะอุตสาหะในการพัฒนางานของตน

ปิยะพร ศักดิ์เกษม เป็นนามปากกาของนันทพร ศานติเกษม ซึ่งเป็นนักเขียนนวนิยายรุ่นใหม่ที่มีชื่อเสียงมากคนหนึ่งในปัจจุบัน ตลอดระยะเวลา 15 ปีที่สร้างผลงานด้านนวนิยาย ปิยะพรมีผลงานนวนิยายออกมามากมายอย่างต่อเนื่อง และนวนิยายหลายเรื่องได้รับการยกย่องจากคณะกรรมการผู้พิจารณารางวัลด้านวรรณกรรมให้เป็นนวนิยายที่มีความดีเด่น เช่น เรื่อง ทรายสีเพลิง ได้รับรางวัลชมเชย จากการประกวดหนังสือดีเด่น จากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2537 เรื่อง ใต้เงาตะวัน ได้รับรางวัลดีเด่นประเภทนวนิยายจากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2543 หรือเรื่อง รากนครา ที่ได้รับรางวัลชมเชย จากการประกวดหนังสือดีเด่นจากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2541 และยังเป็น 1 ใน 6 เรื่องที่เข้ารอบสุดท้ายในการพิจารณารางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ประจำปี พ.ศ. 2543 เป็นต้น รางวัลที่ได้รับเป็นเครื่องที่แสดงให้เห็นว่านวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมมีความน่าสนใจ เป็นนวนิยายที่สะท้อนมุมมองร่วมสมัยที่ทำให้ผู้อ่านนำไปปรับใช้กับชีวิตได้

เมื่อพิจารณานวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมแล้วจะพบว่าความน่าสนใจในนวนิยายของนักเขียนผู้นี้คือลักษณะของตัวละคร กล่าวคือปิยะพรมีการสร้างสรรค์ตัวละครได้อย่างลึกซึ้งและซับซ้อน โดยมีการกำหนดภูมิหลังของตัวละครไว้อย่างละเอียดเพื่อนำไปสู่การแสดงความคิดและพฤติกรรมอย่างสมเหตุสมผล ทำให้ตัวละครของปิยะพรมีความสมจริงและมีลักษณะที่ซับซ้อนคล้ายกับมนุษย์ เช่น จากบทวิจารณ์นวนิยายเรื่อง ระบำดาว โดยรินทร์ฤทัย สัจจพันธุ์ ที่กล่าวถึงตัวละครในนวนิยายเรื่องระบำดาวของปิยะพรไว้ว่า

“นวนิยายเรื่องระบำดาว ของปิยะพร ศักดิ์เกษมไม่ใช่เป็นเพียงนวนิยายรักที่เร้าอารมณ์หวาน ๆ ของผู้อ่านเท่านั้น แต่ยังเป็นนวนิยายที่พยายามเสนอความซับซ้อนในใจของมนุษย์ อันมีผลต่อการตัดสินใจ และเลือกดำรงชีวิตด้วยเหตุผลต่าง ๆ กัน” (รื่นฤทัย สัจจพันธุ์, หน้า 2539)

ในบทวิจารณ์นวนิยายเรื่องดอกไม้ในป่าหนาว ของพวงแก้ว ลภีรัตนกุล ก็กล่าวไว้เช่นเดียวกันว่าความน่าสนใจในนวนิยายเรื่องนี้คือการสร้างตัวละครที่ผู้เขียนคือปิยะพรสามารถสร้างสรรค์ตัวละครออกมาให้มีลักษณะหลายด้าน ทั้งด้านดีและไม่ดี ทำให้มีความสมจริงตามลักษณะนิสัยของมนุษย์

“สิ่งที่น่าใจในเรื่องนี้คือ การสร้างตัวละคร ตัวละครเอกในเรื่องนั้น แม้ว่าไม่ซับซ้อนเทียบเท่าตัวละครในนวนิยายหนัก ๆ แต่ปิยะพร ศักดิ์เกษมก็ไม่ได้สร้างตัวละครออกมาแบนราบ ผู้เขียนพยายามสร้างตัวละครในลักษณะ (Round Character) ไว้หลายตัวคือเป็นตัวละครที่มีทั้งด้านดีและด้านเสียอยู่ในตัวของตัวเอง...ปิยะพรได้สร้างตัวละครทุกตัวได้อย่างมีชีวิตจิตใจเช่นเดียวกับคน จริง ๆ บุคลิกของตัวละครทุกตัวจึงมีทั้งจุดเด่นและจุดด้อย ช่วยให้เรื่องนี้มีเสน่ห์ยิ่งขึ้น” (พวงแก้ว ลภีรัตนกุล, หน้า 2539)

นวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมได้รับความสนใจในการนำมาศึกษาวิเคราะห์ เช่น พิสมร แสงสัตยาได้ศึกษานวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม จำนวน 10 เรื่อง ในด้านกลวิธีการแต่งและแนวคิด แต่ในด้านโครงเรื่องและตัวละครนั้นผู้วิจัยเห็นว่าปิยะพร ศักดิ์เกษมก็สามารถสร้างองค์ประกอบทั้งสองได้อย่างมีระบบและสอดคล้องกับการเสนอแนวคิดในนวนิยายได้อย่างกลมกลืน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาโครงเรื่อง แนวคิด และตัวละครในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องในการนำเสนอนวนิยายจากองค์ประกอบทั้งสามส่วน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาลักษณะเด่นในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม ในด้านการสร้างโครงเรื่อง แนวคิด และตัวละคร

สมมุติฐานการวิจัย

นวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมมีลักษณะเด่นด้วยการสร้างตัวละครโดยการกำหนดปมปัญหาภายในจิตใจจากภูมิหลังที่มีปัญหาของตัวละครและคลี่คลายปมปัญหาด้วยแนวคิดทางพุทธศาสนา

ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาวิเคราะห์การสร้างโครงเรื่อง แนวคิด และตัวละคร ในนวนิยายแนวครอบครัวของปิยะพร ศักดิ์เกษมจำนวน 13 เรื่อง ตามลำดับปีที่พิมพ์รวมเล่มครั้งแรกจนถึงปี พ.ศ. 2547 อันเป็นปีที่ศึกษาวิจัย ได้แก่

1. ตะวันทอแสง (2534)
2. ระบำดาว (2535)
3. ทราวยี่เพลิง (2536)
4. ดอกไม้ในป่าหนาว (2537)
5. ใต้ร่มไม้เลื้อย
6. กิ่งไผ่-ใบรัก (2538)
7. เรือนศิรา (2539)
8. ทางสายธาร (2541)
9. ใต้เงาตะวัน (2542)
10. ในบ่วงมนตรา (2543)
11. บัลลังก์แสงเดือน (2544)
12. ถ้ำแลลายเมฆ (2545)
13. บ้านร้อยดอกไม้ (2546)

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. สัมภาษณ์เขียนนวนิยายทั้ง 13 เรื่องของปิยะพร ศักดิ์เกษม
2. วิเคราะห์ผลงานนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม โดยศึกษาด้านการสร้างตัวละคร โครงเรื่อง และแนวคิด
3. เสนอผลการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์
4. สรุปผลและข้อเสนอแนะ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชนิกานต์ กู้เกียรติ. “การศึกษาวิเคราะห์นวนิยายของกฤษณา อโศกสินที่ได้รับรางวัล :

พัฒนาการด้านแนวคิด ตัวละคร และกลวิธีการประพันธ์.” วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาวิเคราะห์นวนิยายของกฤษณา อโศกสินที่ได้รับรางวัล โดยเน้น การศึกษาพัฒนาการด้านแนวคิด ตัวละคร และกลวิธีการประพันธ์ ผลการวิจัยสรุปได้ว่ากฤษณา เป็นนักเขียนที่เสนอแนวคิดไว้หลายประการ แนวคิดสำคัญที่ปรากฏในนวนิยายของกฤษณาได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับความรัก แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัว แนวคิดเกี่ยวกับแนวทางดำเนินชีวิต แนวคิด เกี่ยวกับสังคม และแนวคิดเกี่ยวกับการเมือง กฤษณานิยมสร้างตัวละครเอกฝ่ายหญิงและตัวละคร เอกทั้งชายและหญิงมีบทบาทเด่นในเรื่องเป็นส่วนใหญ่ ตัวละครเอกฝ่ายชายมีบทบาทเด่นอยู่ไม่ มากนัก ตัวละครเอกจะเป็นผู้สะท้อนแนวคิดและดำเนินเรื่อง ตัวละครรองที่ปรากฏในเรื่องมี บทบาทคือสร้างปัญหาให้เกิดขึ้นในเรื่องและช่วยเสริมให้ผู้อ่านเห็นลักษณะของตัวละครเอกชัดเจน ขึ้น ตัวละครแต่ละประเภทคือตัวละครเอกฝ่ายชาย ตัวละครเอกฝ่ายหญิง และตัวละครรองจะมี ลักษณะร่วมกันบางประการทั้งลักษณะทางกายภาพและลักษณะนิสัย กฤษณาใช้กลวิธีการ ประพันธ์หลายอย่างมีการตั้งชื่อเรื่อง โดยใช้สัญลักษณ์ การเล่าเรื่องโดยผู้เขียนเป็นผู้เล่าแบบผู้รู้แจ้ง เห็นจริง และมีการดำเนินเรื่องหลายแบบ ทำให้นวนิยายของกฤษณามีความน่าสนใจ เมื่อ ศึกษานวนิยายของกฤษณา อโศกสินที่ได้รับรางวัลทั้ง 17 เรื่องแล้ว ผู้วิจัยพบว่านวนิยายของ กฤษณา มีพัฒนาการทั้ง 3 ด้านคือในด้านแนวคิดจะมีพัฒนาการด้านแนวคิดเกี่ยวกับครอบครัว และ แนวคิดเกี่ยวกับสังคม ในด้านตัวละครจะมีพัฒนาการทั้งลักษณะร่วมและบทบาทเด่น ส่วนในด้าน กลวิธีการประพันธ์จะมีพัฒนาการการตั้งชื่อเรื่องและการดำเนินเรื่อง ผู้วิจัยเสนอแนะว่าควรศึกษา และรวบรวมนวนิยายเรื่องอื่น ๆ ของกฤษณา อโศกสินที่ยังไม่ได้รับรางวัลเพื่อที่จะได้เห็น พัฒนาการงานเขียนของกฤษณาทั้งหมด

พิศมร แสงสัตยา. “วิเคราะห์นวนิยายของปิยะพร สักดิ์เกษม.” ปรินญาณิพนธ์หลักสูตรปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2543.

ปรินญาณิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษานวนิยายของปิยะพร สักดิ์เกษม จำนวน 10 เรื่อง ในด้าน กลวิธีการแต่งและแนวคิด โดยใช้วิธีวิจัยเอกสารและเสนอผลการศึกษาแบบพรรณวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่าโครงเรื่องเป็นโครงเรื่องที่เรียบง่ายและใช้ความขัดแย้งระหว่างตัวละครเป็น เกณฑ์ในการสร้างโครงเรื่อง ด้านการดำเนินเรื่องพบว่าใช้การเปิดเรื่องด้วยการพรรณนาฉากและ บรรยายฉากเป็นส่วนใหญ่ การเล่าเรื่องใช้การเล่าย้อนต้นมากที่สุด การปิดเรื่องใช้วิธีการปิดเรื่อง แบบสมจริงมากที่สุด ด้านการสร้างตัวละครมีการสร้างตัวละครแบบหลายมิติกับแบบมิติเดียว ด้านการใช้บทสนทนาพบว่าใช้บทสนทนาเพื่อช่วยดำเนินเรื่องให้รวดเร็วขึ้น ด้านการสร้างฉาก

พบว่าใช้มากในประเทศและต่างประเทศ ด้านการใช้ภาษาพบว่าใช้พรรณนาโวหารเด่นชัดที่สุด รองลงมาคืออุปมาโวหารและอุปลักษณ์โวหาร ด้านแนวคิดผู้เขียนเสนอแนวคิด 5 ประการ คือ

1. แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตพบว่าการดำเนินชีวิตโดยยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม ให้ความสำคัญกับจิตใจ ดำเนินชีวิตด้วยความเรียบง่ายจะทำให้ได้พบความสุขที่แท้จริง
2. แนวคิดเกี่ยวกับความรักของหนุ่มสาวพบว่าต้องเริ่มต้นอย่างถูกต้องและเปิดเผยตามขั้นตอนของสังคม
3. แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัวพบว่าสมาชิกภายในครอบครัวอันประกอบด้วยแม่ พ่อ และญาติผู้ใหญ่ มีบทบาทและหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดู และปลูกฝังทัศนคติที่ดีงามให้กับเด็กเพื่อให้เด็กเติบโตขึ้นเป็นบุคคลที่ดีของสังคม
4. แนวคิดเกี่ยวกับสังคมพบว่าสังคมปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปกลายเป็นสังคมที่มุ่งเน้นวัตถุ ให้ความสำคัญกับชื่อเสียงเกียรติยศ อำนาจ และความร่ำรวย ทำให้เกิดปัญหาขึ้นในสังคม เช่น ปัญหาการแสวงหาวัตถุโดยไม่คำนึงถึงวิธีการ
5. แนวคิดเกี่ยวกับการเมืองพบว่านักการเมืองมักจะเห็นแก่ผลประโยชน์ของตนเองและพวกพ้องมากกว่าผลประโยชน์ของประเทศชาติ

ศรีจันทร์ พันธุ์พานิช. "การวิเคราะห์ตัวละครผู้หญิงในนวนิยายของว.วินิจฉัยกุล." ปรินญาณิพนธ์ หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534.

ความมุ่งหมายของการวิจัยนี้เพื่อวิเคราะห์ลักษณะตัวละครผู้หญิง ในนวนิยายจำนวน 18 เรื่องของ ว.วินิจฉัยกุล ในด้านบุคลิกภาพแบบสร้างสรรค์ และบุคลิกภาพแบบไม่สร้างสรรค์ ตัวละครที่มีบุคลิกภาพ แบบสร้างสรรค์มี 8 ตัวคือ เอมิกา, หลิว, แก้วใส, พิงค์, เอริน, แหวน, รดา และคุณนายลำไย ตัวละครที่มีบุคลิกภาพแบบไม่สร้างสรรค์ มี 11 ตัว คือ นงราม, เมธนี, ภัทริน, คล้ายเดือน, มุก, พิตะวัน, รอย, อิศตรี, ทัดติยา, บุษบง และคุณนายสมวงศ์ สถานภาพและบทบาทของตัวละครจำแนกออกเป็นสามประการได้แก่ สถานภาพและบทบาทในครอบครัว สถานภาพและบทบาทในการประกอบอาชีพ และสถานภาพและบทบาทในสังคม ตัวละครที่มีสถานภาพและบทบาทในครอบครัวได้แก่ตัวละครที่เป็นลูกสาวที่ดี 3 ตัว คือ เอมิกา, แก้วใสและพิงค์ ตัวละครที่เป็นลูกสาวที่ไม่ดี 4 ตัวคือ นงราม, พิตะวัน, มุก และอิสตรี ตัวละครที่เป็นภรรยาที่ดี 4 ตัว แหวน, คุณนายสมวงศ์, บุษบงและเอริน ตัวละครที่เป็นภรรยาที่ไม่ดี 5 ตัวคือ ภัทริน, เมธนี, หลิว, ทัดติยา และรอยตัวละครที่เป็นมารดาที่ดี 1 ตัว คือ คุณนายลำไย ตัวละครที่มีสถานภาพและบทบาทในการประกอบอาชีพ มีทั้งตัวละครที่แสดงบทบาทในการประกอบอาชีพได้ดี 6 ตัวคือ เมธนี, ภัทริน, หลิว, แก้วใส, เอรินและเอริกา และตัวละครที่แสดงบทบาทในการประกอบอาชีพไม่ดี 1 ตัวคือ นงราม ทัศนะของผู้เขียนที่มีต่อผู้หญิงจำแนกออกได้เป็น 3 ประการได้แก่ทัศนะที่มีต่อการศึกษา ทัศนะที่มีต่อชีวิตสมรส และทัศนะที่มีต่อการดำเนินชีวิตในสังคม ทัศนะด้านการศึกษานั้นผู้เขียนเห็นว่าผู้หญิงควรศึกษาหาความรู้ให้มากที่สุดเท่าที่สามารถจะกระทำได้ เพื่อนำความรู้ที่นั้นมาประกอบอาชีพและเลี้ยงตัวเองโดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่น ในเรื่องชีวิตสมรสนั้นผู้เขียนเห็น

ว่าคู่สมรสควรคำนึงถึงความเหมาะสมความสอดคล้องทั้งในเรื่องพื้นเพ อุปนิสัยใจคอ และการศึกษา ส่วนการดำเนินชีวิตในสังคมนั้นผู้เขียนเห็นว่าผู้หญิงควรมีจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิต ควรใช้ชีวิตให้มีคุณค่า ให้มีความหมาย ไม่ควรใช้ชีวิตอย่างไร้สาระ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้เข้าใจนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม
2. ทำให้ทราบถึงการสร้างโครงเรื่อง แนวคิด และตัวละครในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม
3. เป็นแนวทางในการศึกษาโครงสร้างในงานเขียนนวนิยายของนักเขียนคนอื่น ๆ